

**TURVALLISEN OPISKELUYMPÄRISTÖN EDISTÄMINEN JA SORA (opiske-
luun soveltumattomuuteen ratkaisuja)- LAINSÄÄDÄNNÖN SOVELTAMI-
NEN LAPIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA**

Sisällysluettelo

Johdanto.....	3
1 Kaikkia AMK-tutkintoon johtavia koulutusohjelmia koskevat menettelyt.....	5
1.1 Varhainen puuttuminen	5
1.2 Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.....	6
1.3 Huumausainetestaus	6
2 Ainoastaan sosiaali- ja terveysalaa koskevat menettelyt.....	7
2.1 Opiskelijaksi ottamisen edellytysten tarkastelu opiskelijavalinnassa	7
2.2 Opiskelijalta vaadittava terveydentila	7
2.3 Tarkastelu opiskelijavalinnassa	7
2.4 Hakuvaiheessa ilmoitettu aiempi opiskeluoikeuden menettäminen.....	8
2.5 Alaikäisten parissa tehtävä harjoittelu	9
2.6 Opiskeluoikeuden peruuttaminen	9
2.7 Menettely opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa	11
2.8 Opiskeluoikeuden palauttaminen	12
2.9 Muutoksenhaku	13
3 Arkaluonteisten tietojen käsittely.....	14
4 Tietojensaantioikeus	15
5 Kurinpitotoimenpiteet	16
Liite 1 Huolen vyöhykkeet.....	19

Johdanto

Tässä toimintaohjeessa kuvataan seuraavien lakien edellyttämät toimintakäytännöt: laki ammatti-korkeakoululain muuttamisesta (953/2011), laki rikosrekisterilain 6 §:n muuttamisesta (955/2011), laki opiskelijoiden oikeusturvalautakunnasta (956/2011) sekä VN:n asetus ammatti-korkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (1035/2011), jotka tulivat voimaan 1.1.2012.

Muutokset lyhyesti:

- Säädetään oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön
- Säädetään huumausainetestauksesta
- Kurinpitosäännöksiä täsmennetään
- Koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen ja viranomaisten tietojensaanti varmistetaan
- Opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä tarkennetaan
- Mahdollistetaan opiskeluoikeuden peruuttaminen

Lain keskeiset muutokset on huomioitu Lapin ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä, kriisitoimintaohjeessa, opiskelijoiden päihdeohjelmassa, varhaisen puuttumisen toimintamallissa sekä ohjeistettu tällä toimintaohjeella. Tämä toimintaohje tarkistetaan vuosittain. Ohjeen tarkastamisesta vastaa rehtori.

Uusien säännösten tavoitteet

Uusien säännösten tavoitteena on parantaa turvallisuutta koulutuksessa ja sen jälkeisessä työelämässä lisäämällä koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen mahdollisuutta puuttua tilanteisiin, jotka liittyvät opiskelijoita koskeviin soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymyksiin. Säännöksillä pyritään edistämään potilas- ja asiakasturvallisuutta, alaikäisten turvallisuutta sekä opiskelijan itsensä ja opiskelu- ja työyhteisön turvallisuutta. Säännösten tavoitteena on myös taata opiskelijan oikeusturva siten, että menettelyt perustuvat lainsäädäntöön ja opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun. Säännöksiin on myös rakennettu ohjaukselliset suojaverkot sekä opiskelijan valitusmahdollisuus päätöksistä.

Toimintaohjeen kohdissa 1, 3, 4 ja 5 on kuvattu kaikkia koulutuksia koskevat menettelyt. Kohdassa 2 on kuvattu lisäksi menettelyt, jotka koskevat ainoastaan sosiaali- ja terveysalaa.

Tässä ohjeessa mainittujen toimivaltaisten toimielinten kokoonpano:**SORA- lautakunta**

Puheenjohtajana toimii rehtori ja muina jäseninä kyseisen osaamisalan osaamisalajohtaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, korkeakouluopintojen ohjaaja ja terveydenhoitaja.

SORA- opiskelijavalintatyöryhmä

Puheenjohtajana toimii osaamisalajohtaja ja muina jäseninä opetuspäällikkö, koulutusvastaava, opinto-ohjaaja, kuraattori, korkeakouluopintojen ohjaaja ja terveydenhoitaja.

Ammattikorkeakoulun hyvinvoinnin ja ohjauksen työryhmä

Puheenjohtajana toimii kuraattori ja muina jäseninä liikuntasuunnittelija ja –ohjaaja, korkeakouluopintojen ohjaaja, opettajatuutorien ja opinto-ohjaajien edustajat, hallinnon edustaja sekä ROTKOn asettama opiskelijaedustaja.

Osaamisalakohtainen opiskelijahuoltoryhmä

Johon kuuluvat koulutusvastaava, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori / korkeakouluopintojen ohjaaja sekä opiskelija, jonka asiaa käsitellään.

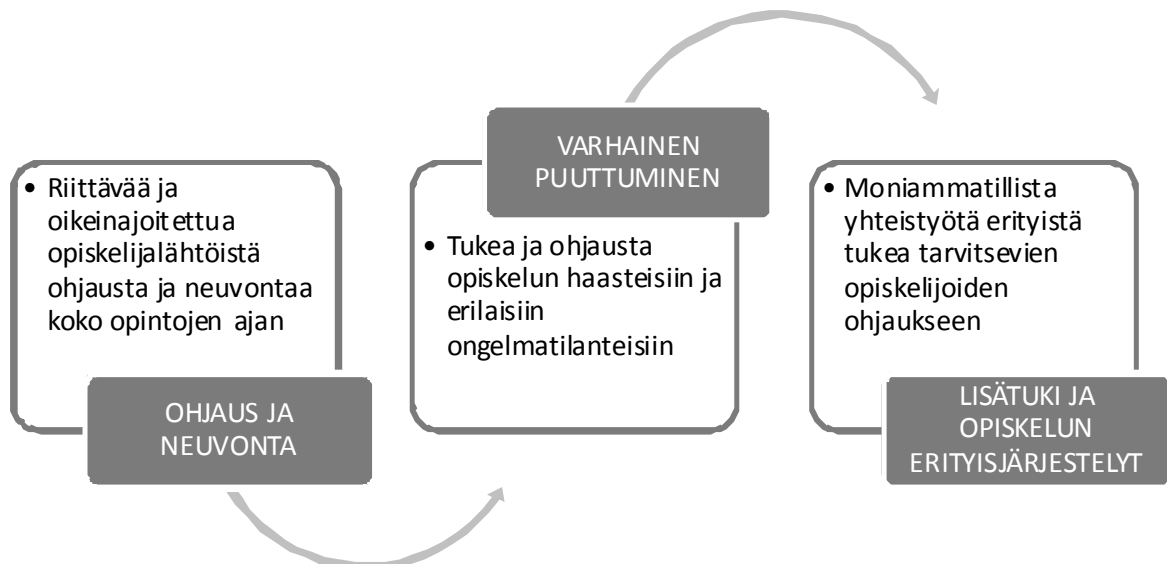
Ammattikorkeakoulun hyvinvoinnin ja ohjauksen työryhmä käsittelee tähän ohjeistukseen liittyviä kysymyksiä koko ammattikorkeakoulun osalta. Osaamisalakohtainen opiskelijahuoltoryhmä koostuu SORA-lainsäädäntöön liittyvissä opiskelija-asioissa.

1 Kaikkia AMK-tutkintoon johtavia koulutusohjelmia koskevat menettelyt

1.1 Varhainen puuttuminen

Opiskelijan opintojen etenemisen kannalta on oleellista, että ongelmiin puututaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapin ammattikorkeakoulun varhaisen puuttumisen periaatteena on, että ongelmien ennaltaehkäisyyn panostetaan jo opintojen alkuvaiheessa mm. ryhmän toiminnan tukemisen ja opintojen ohjauksen keinoin. Opiskelijan ohjaus on jokaisen ammattikorkeakoulussa työskentelevän tehtävä. Henkilökunnan tietämys ohjaus- ja tukipalveluista auttaa opiskelijan ohjaamisessa lisätuen piiriin. Opiskelijoille myös tiedotetaan jo opintojen alkuvaiheessa sekä ammattikorkeakoulun että opiskelupaikkakunnan tarjoamista palveluista.

Huolen herätessä opiskelijasta, tavoitteena on ottaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa huoli puheeksi hänen kanssaan. Mitä varhaisemmassa vaiheessa huoli otetaan puheeksi, sitä todennäköisempää on, että ongelmaan voidaan löytää vielä monenlaisia ratkaisuja. Jos huoli opiskelijan tilanteesta herää asia otetaan puheeksi kahdenkeskisessä keskustelussa opiskelijan kanssa. Huolen ottaa puheeksi se, jolla huoli on herännyt. Apuna huolen puheeksi ottamisessa voidaan käyttää mm. huolen vyöhykkeistöä (LIITE 1). Lisäksi on mahdollista konsultoida opiskelijahuollon toimijoita esim. opinto-ohjaaja, kuraattori, korkeakouluopintojen ohjaaja tai terveydenhoitaja. Tarvittaessa opiskelija ohjataan tukipalveluiden piiriin esimerkiksi terveydenhoitajan, kuraattorin tai korkeakouluopintojen ohjaajan luo.

1.2 Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Ammattikorkeakoululain (AmKL) 24 a §:ssä säädetään opiskelijoiden oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön. Lapin ammattikorkeakoulussa lain velvoitteet ja soveltaminen on hyväksytty yksiköiden turvallisuus- ja pelastussuunnitelmissa sekä ammattikorkeakoulun kriisitoimintaohjeessa. Tarkoituksena on edistää sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä ammattikorkeakoulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Tähän ohjeeseen on sisällytetty kaikkia opiskelijoita koskevat kurinpitotoimenpiteet, tietojensaantioikeus sekä ohjeet arkaluonteisten tietojen käsittelyyn.

1.3 Huumausainetestaus

Lapin ammattikorkeakoulu voi AmKL:n 25 d §:ssä määritellyin perustein velvoittaa ammattikorkeakoulututkintoon opiskelevan opiskelijan esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen. Opiskelija voidaan velvoittaa esittämään huumausainetestistä koskeva todistus, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai harjoittelussa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista. Joillakin koulutusaloilla myös harjoittelupaikka voi vaatia huumausainetestausta ennen harjoittelun aloittamista. Opiskelijan tulee hakeutua testiin välittömästi. Huumausainetestauksia koskevissa asioissa Lapin ammattikorkeakoulu noudattaa opiskelijoiden päihdeohjelmassa vahvistettuja ohjeita (Hallitus xx.xx.2014). Oppilaitos vastaa todistuksesta aiheutuvista kustannuksista. Huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä kieltäytyminen tai positiivinen testitulokset voi johtaa kurinpitotoimiin. (Kts. Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden päihdeohjelmassa kuvatut toimijat ja vastuut)

2 Ainoastaan sosiaali- ja terveysalaa koskevat menettelyt

2.1 Opiskelijaksi ottamisen edellytysten tarkastelu opiskelijavalinnassa

Lapin ammattikorkeakoulussa opiskelijaksi ottamisen edellytysten tarkastelu koskee ainoastaan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoja. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijavalinnassa noudatetaan valtakunnallisessa valintaperustesuosituksessa määritellyjä terveydentilavaatimuksia. SORA-säännösten mukaisia terveydentilavaatimuksia voidaan asettaa 1.1.2012 jälkeen opiskelijoiksi hakeville. Hakijan terveydentilaa koskevia tietoja kysytään ammattikorkeakoulujen yhteishakujärjestelmässä.

Opiskelijaksi hakevan tulee ammattikorkeakoulun pyynnöstä antaa opiskelijaksi ottamisen arvioinnin edellyttämät terveydentilaansa koskevat tiedot sekä tieto opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä.

2.2 Opiskelijalta vaadittava terveydentila

Sosiaali- ja terveysalalle hakevan terveydentilan ja toimintakyvyn tulee olla sellainen, että opiskelija kykenee opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin ja harjoitteluun. Alalle hakeutuvan tulee huomioida seuraavaa:

- opiskelu ja ammatissa toimiminen edellyttävät hyvää henkistä tasapainoa
- ala ei sovellu huumeiden käyttäjälle eikä alkoholin tai lääkkeiden ongelmakäyttäjälle
- esimerkiksi tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet, krooniset ihosairaudet ja allergiat voivat muuttua terveydelliseksi ongelmaksi opiskeluaikana tai myöhemmin työelämässä
- veriteitse tarttuva tauti saattaa rajoittaa opintopolkua ja työhön sijoittumista

2.3 Tarkastelu opiskelijavalinnassa

1. Opiskelija, joka yhteishaussa tai siirto-opiskelijana hakee sosiaali- ja terveysalalle ja joka hakuvaiheessa ilmoittaa, että hänellä on opiskeluun vaikuttavia terveydellisiä tekijöitä tai toimintakykyyn vaikuttavia seikkoja, ottaa itse yhteyttä hakutoimistoon. Hakutoimisto kirjaa opiskelijan yhteydenoton AMK yhteishaun hakujärjestelmään.

2. Hakutoimisto tarkistaa yhteishakujärjestelmästä terveydentila-arvioinnin ”kyllä”- vastauksen antaneet hakijat yhteishaun ajan kerran viikossa ja kirjaa hakujärjestelmään tiedon, onko hakija ollut yhteydessä vai ei. Hakutoimisto ottaa *puhelimitse* yhteyttä hakijoihin, jotka eivät ole olleet yhteydessä Lapin ammattikorkeakouluun. Jos hakijaa ei tavoiteta puhelimitse, hänelle lähetetään yhteydenottopyyntö sekä tekstiviestillä että sähköpostitse. Jos hakijaa ei yhteydenottoyrityksestä

huolimatta saada kiinni, merkitään hakutoiveelle estokoodi M (muu syy). Rekisteriin tulee merkitä, miten opiskelijaa on tavoiteltu.

3. Hakutoimisto ilmoittaa koulutusohjelman opiskelijavalinnan valmistelusta vastaavalle koulutusvastaavalle terveydentilaselvitystä vaativien hakijoiden nimet. Koulutusvastaava ottaa yhteyttä hakijoihin.
4. Koulutusohjelman opiskelijavalinnasta vastaava koulutusvastaava voi hakijan puhelimitse antaman selvityksen perusteella tehdä päätöksen siitä, tarvitaanko hakijan terveydentilasta lisäselvitys. Lisäselvityksenä terveydentilasta voi olla lääkärintodistus tai muu tarvittava selvitys.
5. Koulutusvastaava ilmoittaa hakutoimistoon ja osaamisalajohtajalle hakijan kanssa sovituista jatkotoimenpiteistä. Hakutoimisto kirjaa tiedot hakujärjestelmään. Osaamisalajohtaja kutsuu SORA-opiskelijavalintatyöryhmän koolle.
6. Koulutukseen hakevan terveydentilaa koskevat lisäselvitykset tulee toimittaa hakutoimistoon syksyllä 2014 alkavien koulutusten osalta viimeistään 9.4.2014 mennessä. Tammikuussa 2015 alkavien koulutusten osalta viimeistään 6.10.2014 mennessä. Jos hakija ei toimita sovittuja lisäselvityksiä, merkitään hakutoiveelle estokoodi M. Rekisteriin merkitään, että opiskelija ei ole toimittanut pyydettyä lisäselvitystä.
7. Jos hakija muutoin täyttää hakukriteerit, terveydellisiä tai toimintakykyyn vaikuttavia seikkoja lukuun ottamatta, hakija kutsutaan pääsykokeeseen. Pääsykokeiden haastattelussa on mahdollista keskustella opiskelijan kanssa henkilökohtaisesti terveydentilaan ja toimintakykyyn vaikuttavista asioista.
8. Hakijoiden, joilta on pyydetty lisäselvityksiä, opintoihin soveltumattomuuden tarkastelun tekee SORA-opiskelijavalintatyöryhmä. Työryhmän jäseniä koskee vaitiolovelvollisuus. SORA-opiskelijavalintatyöryhmä antaa lausunnon hakijan terveydellisestä soveltuvuudesta Lapin ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden koulutusohjelmiin. Päätöksen perusteella tieto merkitään yhteishakujärjestelmään. Jos hakijalla on terveydellinen este alalle, merkitään hakutoiveelle estokoodi M. Rekisteriin merkitään tieto SORA-opiskelijavalintatyöryhmän päätöksestä. Koulutusvastaava antaa tiedot päätöksistä käsittelyssä olleille hakijoille.

Kaikki hakijat eivät yhteishaussa ilmoita terveydentilaansa koskevia tietoja, näin ollen opiskelijan terveydentilan voi ottaa puheeksi valintakokeessa hakijan kanssa. Kaikki edellä esitetyssä toiminnassa käsiteltävät hakijan tiedot ovat arkaluonteisia ja niiden käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999) sekä AmKL 28 b pykälää.

2.4 Hakuvaiheessa ilmoitettu aiempi opiskeluoikeuden menettäminen

Korkeakouluilla on oikeus saada toisiltaan välttämättömät tiedot aiemmasta peruuttamispäätöksestä tai vireillä olevasta peruuttamisprosessista opiskelijavalinnan sekä siirto-opiskelijana hakemisen yhteydessä.

Mikäli Lapin ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalle hakeva hakuvaiheessa ilmoittaa, että hänellä on aiemman opiskeluoikeuden peruuttamispäätös, opiskelija ottaa itse yhteyttä hakutoimistoon. Hakutoimisto kirjaa opiskelijan yhteydenoton. Yhteydenoton perusteella hakutoimisto hankkii aiempaa opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan lisäselvityksen. Mikäli hakija ei ota yhteyttä hakutoimistoon, hakutoimisto yrittää tavoittaa hakijaa.

Lisäselvitys hakijan aiemmasta opiskeluoikeuden peruuttamisesta pyydetään peruttamispäätöksen tehneeltä korkeakoululta. Opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksen perusteella opiskelijan mahdollinen koulutusohjelman opintoihin soveltumattomuus tarkastellaan SORA-opiskelijavalintatyöryhmässä.

2.5 Alaikäisten parissa tehtävä harjoittelu

Lapin ammattikorkeakoulu **voi edellyttää** opiskelijalta rikostaustaotteen esittämistä silloin, kun opinnot tai opiskeluun kuuluva harjoittelu Suomessa tai ulkomailla edellyttävät **olennaisesti** alaikäisen parissa työskentelyä (AmkL 25 b §:n 4 mom.). Koulutusohjelmassa harjoitteluja koordinoiva opettaja tai ulkomaanharjoittelusta vastaava pyytää harjoittelupaikkoja ilmoittamaan, mikäli opiskelijalta vaaditaan rikosrekisteriotte. Tämä koskee vain 1.1.2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneita.

Koulutusohjelmassa harjoitteluja koordinoiva opettaja tiedottaa mahdollisesta rikosrekisteriottevaatimuksesta opiskelijoille. Opiskelija tilaa tarvittaessa otteen Oikeusrekisterikeskukselta. Otteen voi tilata vapaamuotoisella kirjallisella hakemuksella (ohjeet Oikeusrekisterikeskuksen sivuilla) tai käyttämällä tarkoitusta varten laadittua lomaketta tai sähköistä hakemusta. Tietoa pyydettyessä on ilmoitettava tarkoitusta, johon rikosrekisteriotetta tarvitaan. Opintoja varten pyydetty ote on maksuton. Jos opiskelija kieltäytyy rikosrekisteriotteen antamisesta, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän toimittaa otteen nähtäväksi. Lisää tietoa rikosrekisteriotteen tilaamisesta: <http://www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus/18232.htm>.

Opiskelija esittää dokumentin harjoittelupaikassa, missä tehdään päätös harjoittelun aloittamisesta. Harjoittelupaikan tulee ilmoittaa ammattikorkeakoulun harjoittelua koordinoivalle opettajalle harjoittelun peruuttamisesta. Harjoittelua koordinoiva opettaja ja koulutusvastaava keskusteluaan opiskelijan kanssa päättävät jatkotoimenpiteistä. Sosiaali- ja terveysalalla harjoittelupaikka voi edellyttää rikosrekisteriotteen esittämistä myös muussa kuin alaikäisten kanssa tapahtuvassa harjoittelussa. Menettely perustuu tällöin työelämlainsäädäntöön.

2.6 Opiskeluoikeuden peruuttaminen

Lapin ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalalla opiskelevalta voidaan viimesijaisena keinona peruuttaa opiskeluoikeus opinnoissa, joihin sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilasturvallisuutta tai asiakasturvallisuutta koskevia vaatimuksia. Opiskeluoikeus voidaan peruuttaa seuraavissa tapauksissa (AmkL 25 a §):

1. Soveltumattomuuden perusteella

Opiskelija on opinnoissaan toistuvasti tai vakavasti vaarantanut toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden ja näin osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoittelussa.

Opiskelu-oikeuden peruuttaminen soveltumattomuuden perusteella edellyttää, että opiskelija on toiminnallaan tai laiminlyönnillään toistuvasti tai vakavasti vaarantanut toisen henkilön terveyttä tai turvallisuutta. Toistuva vaarantaminen voi johtua esimerkiksi puutteellisesta tai virheellisestä menettelystä tai piittaamattomasta suhtautumisesta, joka jatkuu huomautuksista huolimatta. Vakavaa vaaraa voi aiheutua esimerkiksi silloin kuin opiskelija olennaisesti laiminlyö harjoittelu-paikan turvallisuusmääräyksiä.

Yksittäinen huolimattomuudesta aiheutunut vahinko ei täytä opiskelu-oikeuden peruuttamisen edellytyksiä, jos teko tai laiminlyönti ei osoita ilmeistä soveltumattomuutta toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoittelussa. Jos opiskelija vaarantaa toisen henkilön terveyttä ja turvallisuutta, on tilanteesta tehtävä mahdollisimman pian tapahtumakuvaus ja toimittava se osaamisalajohtajalle.

2. Terveystilan ja toimintakyvyn perusteella

On ilmeistä, että opiskelija ei terveystilaltaan ja toimintakyvyltään enää täytä säädettyjä opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä.

Opiskelupaikan peruuttaminen terveystilan ja toimintakyvyn perusteella on mahdollista vain poikkeuksellisesti ja sitä sovelletaan 1.1.2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneisiin. Peruuttamisperustetta ei ole, jos este voidaan kohtuullisin toimin poistaa. Opiskelupaikan peruuttaminen voi tulla kysymykseen tilanteessa, jossa opiskelija ei opiskelijaksi ottamisen perusteella olisi voinut alun perinkään tulla valituksi koulutukseen. Peruuttamisperusteena voivat olla sellaiset vakavaan fyysiseen tai psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavat tekijät, jotka estävät käytännön tehtävistä tai harjoittelusta suoriutumiseen. Vakavilla mielenterveyshäiriöillä ei tarkoiteta sellaisia mielenterveysongelmia, jotka hoidettuina eivät muodosta estettä koulutukseen ottamiselle ja osallistumiselle.

3. Aiemman opinto-oikeuden peruuttaminen salaamisen perusteella

Opiskelija on salannut hakuvaiheessa tiedon opiskelu-oikeuden peruuttamispäätöksestä.

Opiskelijalta voidaan peruuttaa opiskelu-oikeus, jos opiskelija on salannut hakuvaiheessa tiedon opiskelu-oikeuden peruuttamispäätöksestä. Aiempi opiskelu-oikeuden peruuttaminen ei tarkoita automaattisesti estettä hakeutua sosiaali- ja terveystieteiden koulutukseen, vaan ammattikorkeakoulu harkitsee tilanteet tapauskohtaisesti. Opiskelijaksi ottamisen estettä koskevassa harkinnassa tulee aina huomioida sekä ala, jolle henkilö on hakemassa että perusteet, joiden nojalla aiempi peruut-

tamispäätös on tehty ja punnita näitä seikkoja toisten henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojelun näkökulmasta. Rikosperusteinen aiempi peruuttamispäätös ei ole esteenä muihin kuin niihin opintoihin, joissa opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä.

4. Rikosrekisteriotemerkinnän perusteella

Opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä ja opiskelija on tuomittu rangaistukseen sukupuolisiveellisyttä loukkaavasta teosta, seksuaalirikoksesta, törkeästä henkeen tai terveyteen kohdistuneesta rikoksesta taikka vähäistä vakavammasta, huumausainerikoksesta ja jos peruuttaminen on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen rikosrekisteriotteen perusteella liittyy alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden suojelutarpeeseen. Opiskelijalta voidaan edellyttää rikosrekisteriotteen esittämistä silloin kun opinnot tai opiskeluun kuuluva harjoittelu edellyttävät olennaisesti alaikäisen parissa työskentelyä. Harjoittelupaikat ilmoittavat Lapin ammattikorkeakoululle, mikäli opiskelijalta vaaditaan rikosrekisteriote. Tämä koskee vain 1.1.2012 tai jälkeen opintonsa aloittaneita. Rikostuomio ei tarkoita automaattisesti opiskeluoikeuden peruuttamista, vaan asiaa harkitaan tapauskohtaisesti.

2.7 Menettely opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa

Menettely opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa on kolmivaiheinen:

Ensimmäisessä vaiheessa menettelyä ohjaa Lapin ammattikorkeakoulun varhaisen puuttumisen toimintamalli. Sosiaali- ja terveysalan osaamisalakohtainen opiskelijahuoltoryhmä arvioi opiskelijan tilanteen yhdessä opiskelijan kanssa. Työryhmään voidaan kutsua asiantuntijoita ja opiskelijan kutsumia henkilöitä. Käsittely dokumentoidaan seuraavasti:

- tilannekuvaus prosessin aloittamisesta
- asianosaisten kuuleminen ja näkemys tilanteesta
- asiantuntijakuulemiset
- tehdyt toimenpiteet mm. ohjaus
- päätös asiassa etenemisestä perusteluineen
- asiakirjan tarkistaminen ja hyväksyminen, kaikkien allekirjoitus
- asiakirja säilytetään

Osaamisalajohtaja voi määrätä opiskelijan terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamiin tarkastuksiin ja tutkimuksiin. Tarkastukset ja tutkimukset tekee opiskeluterveydenhuollosta vastaava

taho. Lapin ammattikorkeakoulu vastaa kustannuksista. Lapin ammattikorkeakoululla on oikeus saada opiskelijan terveydentilaa koskevat tiedot esim. lääkärintodistus opiskeluoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa. Opiskeluoikeus voidaan pidättää siihen asti kunnes opiskelija suostuu terveydentilan toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin.

Ennen peruuttamispäätökseen ryhtymistä Lapin ammattikorkeakoulussa opiskelijan opiskelua edistetään moniammatillisesti varhaisen puuttumisen toimintamallin mukaisesti. Opiskelijalle tarjotaan riittävä opintojen ohjaus, opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä muita tukitoimia. Opiskelijan kohdalla tulee selvittää mahdollisuus siirtyä Lapin ammattikorkeakoulussa toiselle koulutuslalle. Toiselle koulutuslalle siirron edellytyksen perusteena oleva arvio tehdään koulutuslakohtaisesti siten, että opiskelijalla on toisella alalla edellytykset saavuttaa tutkintovaatimukset.

Osaamisalakohtaisen opiskelijahuoltoryhmän arvioinnin perusteella päätöksen opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin aloittamisesta tekee osaamisalajohtaja yhdessä rehtorin kanssa. Osaamisalajohtaja ilmoittaa opiskelijalle ja Valviralle opiskeluoikeuden peruuttamisprosessin käynnistämisestä ja siirtää asian Lapin ammattikorkeakoulun SORA-lautakunnalle.

Toisessa vaiheessa Lapin ammattikorkeakoulun SORA-lautakunta käsittelee asian ja antaa esityksen Lapin ammattikorkeakoulun hallitukselle.

Kolmannessa vaiheessa Lapin ammattikorkeakoulun hallitus tekee päätöksen SORA-lautakunnan esityksestä. Ote Lapin ammattikorkeakoulun hallituksen päätöksestä lähetetään opiskelijalle, toimialalle ja Valviralle.

2.8 Opiskeluoikeuden palauttaminen

Opiskelijalla on mahdollisuus hakea opiskeluoikeuden palauttamista. Opiskeluoikeuden palauttamismenettely käynnistyy opiskelijan aloitteesta. Opiskeluoikeuden palauttamisen edellytyksenä on, että hakija osoittaa peruuttamisen aiheuttaneiden syiden poistuneen.

Päätöksen opiskeluoikeuden palauttamisesta tekee ammattikorkeakoulun hallitus rehtorin esittelystä. Opiskeluoikeuden palauttamista haetaan siihen tarkoitetulla hakulomakkeella ja mukaan liitetään siihen kuuluvat liitteet. Opiskelijan tulee toimittaa liitteeksi terveydentilaansa koskevat lausunnot. Hakemus osoitetaan Lapin ammattikorkeakoulun rehtorille ja toimitetaan opintotoimistoon. Hakemuksesta on käytävä ilmi, miksi opinnot ovat keskeytyneet ja paljonko niitä on suoritamatta. Opiskeluoikeus voidaan myöntää vain samaan tai vastaavaan koulutusohjelmaan, missä aikaisempi opiskeluoikeus Lapin ammattikorkeakoulussa oli. Hakemuksen käsittelystä peritään 35 euron suuruinen maksu (A 1230/2009). Palauttamisen hakemiselle ei ole määräaikaa.

Lapin ammattikorkeakoulussa sosiaali- ja terveysalalla opiskelevan opiskeluoikeuden palauttamisen käsittelee SORA-lautakunta, joka tarvittaessa kuulee asiantuntijoita ja opiskelijaa. Lapin ammattikorkeakoulussa opiskeluoikeuden palauttamisesta päättää Lapin ammattikorkeakoulun hallitus SORA-lautakunnan esityksestä. Ote Lapin ammattikorkeakoulun hallituksen päätöksestä lähetetään

tään opiskelijalle, osaamislalle ja Valviralle.

2.9 Muutoksenhaku

Opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevaan päätökseen opiskelija voi hakea muutosta Opetusministeriön nimittämältä opiskelijoiden oikeusturvalautakunnalta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista ja sen jälkeen Helsingin hallinto-oikeudelta. Peruuttamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, ellei opiskelijoiden oikeusturvalautakunta tai hallinto-oikeus kiellä päätöksen täytäntöönpanoa.

http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2011/12/opiskelijoiden_oikeusturvalautakunta.html

3 Arkaluonteisten tietojen käsittely

Tähän toimintaohjeeseen liittyviä, henkilötietolaissa (L 523/1999) 11 § määriteltyjä arkaluonteisia tietoja ovat muun muassa rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta, henkilön terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia, sosiaalihuollon tarvetta käsittelevät tiedot. Arkaluonteisten tietojen käsittelemisen henkilötietolaki (L 523/1999) 12 § kieltää eräin poikkeuksin. Käsittelykielto ei esitä esimerkiksi seuraavien tehtävien hoitamisen kannalta tärkeiden arkaluonteisten tietojen käsittelyä.

Seuraavassa on esitetty ne tehtävät, joihin Lapin ammattikorkeakoulussa liittyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä sekä ne toimijat, jotka voivat tietoja käsitellä:

Huumausainetestaus

opiskelijoiden päihdeohjelman mukaiset henkilöt

Kurinpitotoimenpiteet

tässä toimintaohjeessa mainitut henkilöt, osaamisalakohtaisen opiskelijahuoltoryhmän jäsenet, Lapin ammattikorkeakoulun hallitus

Opiskelijavalinta sosiaali- ja terveysalalla

Hakijan ja opiskelijan terveydentilatietoja saavat käsitellä henkilöt, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelijavalinnasta: hakutoimiston opintosihteerit, sosiaali- ja terveysalan osaamisalajohtaja ja opetuspäällikkö, SORA-opiskelijavalintatyöryhmän jäsenet, SORA-lautakunnan jäsenet, Lapin ammattikorkeakoulun hallitus

Opiskeluoikeuden peruuttaminen ja palauttaminen sosiaali- ja terveysalalla

Rikostaustatietojen ja käsiteltävään asiaan liittyviä arkaluonteisia tietoja saavat käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskeluoikeuden peruuttamisesta: sosiaali- ja terveysalan osaamisalajohtaja ja opetuspäällikkö, osaamisalakohtaisen opiskelijahuoltoryhmän jäsenet, SORA-lautakunnan jäsenet, Lapin ammattikorkeakoulun hallitus

Arkaluonteiset tiedot on säilytettävä erillään muista henkilötiedoista ja ne tulee poistaa rekisteristä välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää lakisääteisten tehtävien edellyttämää perustetta ja viimeistään neljän (4) vuoden kuluttua tietojen merkitsemisestä rekisteriin.

4 Tietojensaantioikeus

Lapin ammattikorkeakoulun kaikissa koulutusohjelmissa tiedon haltijalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia tietoja, jos ne ovat tiedon saajan tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä.

Tietoja voidaan antaa:

1. Oppilaitoksen rehtorille ja turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi
2. Opiskelijan ohjauksesta vastaaville henkilöille muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten
3. Opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten
4. Harjoittelusta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä harjoittelupaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi
5. Poliisille ja oppilaitoksen edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi tai mikäli opiskelijan todetaan terveydentilan arvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle.

Kaikissa koulutusohjelmissa korkeakoululla on oikeus saada opiskelijalta huumausainetestiä koskeva todistus nähtäväksi, jos testaamisen edellytykset ovat täyttyneet.

Lapin ammattikorkeakoululla on oikeus saada sosiaali- ja terveysalaa koskevaa tietoa opiskeluoi-
keuden peruuttamisesta ja myös vireillä olevasta peruuttamisprosessista toiselta ammattikorkeakoululta sekä tiedot harjoitteluvaiheessa rikosrekisteriotteesta ja hakuvaiheessa terveydentilasta.

Lapin ammattikorkeakoulussa osaamisalajohtaja kerää ja myös luovuttaa tiedot vireillä olevasta peruuttamisprosessista toiselle ammattikorkeakoululle niitä pyydettyä.

5 Kurinpitotoimenpiteet

”Opiskelijoihin liittyvissä kurinpitomenettelyissä sovelletaan ammattikorkeakoululakia (351/2003, 28§) ja Lapin ammattikorkeakoulun antamaa täydentävää ohjeistusta. Opiskelijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kurinpitotoimiin liittyvän asian ratkaisemista. Opiskelijalle annettava varoituksesta päättää rehtori ja opiskelijan erottamisesta määrääjäksi ammattikorkeakoulun hallitus.” Lapin ammattikorkeakoulun tutkintosääntö

AmKL 28 §:n suosittamia kurinpitotoimenpiteitä toteutetaan Lapin ammattikorkeakoulussa seuraavasti:

1. Poistumismääräys opetustiloista tai ammattikorkeakoulun järjestämästä tilaisuudesta, kun

- opiskelija häiritsee opetusta
- käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti (virka-apupyynnö poliisille)
- vaarantaa toisen henkeä tai terveyttä

Opettaja pyytää paikalle toisen ammattikorkeakoulun henkilöstöön kuuluvan ja he kehottavat häiritsevästi ja uhkaavasti käyttäytyvää opiskelijaa poistumaan. Jos opiskelija kieltäytyy poistumasta, kutsutaan paikalle poliisi.

2. Opetuksesta evääminen enintään kolmen päivän ajaksi, kun

- on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai ammattikorkeakoulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi
- opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Päätöksen opetuksesta eväämisestä tekee rehtori, opettaja ja harjoittelupaikan ohjaaja yhdessä tai erikseen. Toimenpiteet tulee kirjata, jotta ne voidaan jälkikäteen todentaa. Poistumismääräys ja opetuksesta evääminen koskee myös harjoittelujaksoja ja voi tulla sovellettavaksi esim. tilanteissa, joissa opiskelija tulee päihtyneenä harjoitteluun.

3. Osaamisalajohtajan puhuttelu

- opiskelija häiritsee opetusta
- käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti
- menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo oppilaitoksen järjestystä
- kieltäytyy huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisestä
- on selvityksen perusteella käyttänyt huumausaineita väärin

Osaamisalajohtaja kutsuu opiskelijan kuultavaksi, keskustelu dokumentoidaan. Osaamisalajohtaja vie asian tarvittaessa toimipaikkakohtaisen opiskelijan hyvinvointiryhmän käsittelyyn. Osaamisalajohtaja harkitsee toimipaikkakohtaista opiskelijan hyvinvointiryhmää kuultuaan, onko puhuttelu riittävä tai esittää varoituksen antamista.

4. Rehtorin varoitus

Jos osaamisalajohtaja toteaa, että puhuttelu ei ole riittävä rangaistus, hän esittää rehtorille kirjallisen varoituksen antamista opiskelijalle.

5. Määräaikainen erottaminen enintään yhdeksi (1) vuodeksi, kun

- opiskelija on saanut kirjallisen varoituksen ja jatkaa varoituksen perusteena ollutta epäasialista käyttäytymistä
- opiskelijan teko tai laiminlyönti on vakava

Toimivaltainen taho: Osaamisalajohtaja, osaamisalakohtainen opiskelijahuoltoryhmä

Päättävä taho: Lapin ammattikorkeakoulun hallitus

Muutoksen haku: Ammattikorkeakoulun hallituksen tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla Rovaniemen hallinto-oikeuteen. Opiskelijan määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää (Ammattikorkeakoululaki 953/2011, 42 §)

6. Opiskeluoikeuden pidättäminen (sosiaali- ja terveysala)

joissa opinnot edellyttävät olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä

- siihen asti kunnes suostuu opiskeluoikeuden peruuttamisprosessiin liittyviin terveydentilan toteamiseksi suoritettaviin tarkastuksiin ja tutkimuksiin
- siihen asti kunnes suostuu toimittamaan rikosrekisteriotteen nähtäväksi tilanteissa

Toimivaltainen taho: Osaamisalakohtainen opiskelijahuoltoryhmä, SORA-lautakunta

Päättävä taho: Lapin ammattikorkeakoulun hallitus

Muutoksen haku: Ammattikorkeakoulun hallituksen tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla Rovaniemen hallinto-oikeuteen. Opiskelijan opiskeluoikeuden pidättäminen voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus toisin määrää.

Lähteet

Finlex-tietokanta. <http://www.finlex.fi/fi/>

Lapin ammattikorkeakoulun hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelma 2014.

Lapin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden päihdeohjelma 2014.

Lapin ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2014.

Ohje opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta Metropolia ammattikorkeakoulussa 2011.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen: SORA-lainsäädäntökoulutus 2011.

Opetushallitus. KEINOJA PUUTTUA OPISKELUUN SOVELTUMATTOMUUTEEN. Opas SORA-säädösten ja –määräysten toimeenpanoon ammattikoulutuksessa 2013.

Liite 1 Huolen vyöhykkeet

1	2	3	4	5	6	7
Ei lainkaan huolta	Pieni huoli tai ihmettely käynyt mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin vahva	Huoli tai ihmettely käynyt toistuvasti mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä.	Huoli kasvaa; luottamus omiin mahdollisuuksiin heikkenee.	Huoli tuntuva; omat voimavarat ehtymässä.	Huolta paljon ja jatkuvasti: nuori vaarassa. Omat keinot loppumassa.	Huoli erittäin suuri: nuori välitömässä vaarassa. Omat keinot lopussa.
		Ajatuksia lisävoimien tarpeesta.	Mielessä toivomus lisävoimista ja kontrollin lisäämisestä.	Selvästi koettu lisävoimien ja kontrollin lisäämisen tarve.	Lisävoimia ja kontrollia saatava mukaan heti.	Muutos tilanteeseen saatava heti.

Arnkil Tom, Eriksson, Esa. 2005.

Huolen vyöhykkeet

Vyöhykkeistö on suunniteltu lasten ja nuorten pulmatilanteisiin. Sitä voidaan kuitenkin hyvin käyttää/ soveltaa myös tilanteisiin jossa on kyse aikuisista tai nuorista aikuisista. Huolen vyöhykkeitä on neljä. Huoli nähdään jatkumona: toisessa päässä (1) ei lainkaan huolta herättävä tilanne ja toisessa päässä (7) suuren huolen tilanne. Huolen vyöhykkeistö on metafora eli kielikuva ja sen rajat ovat joustavia. Kahdella työntekijällä saattaa olla hyvinkin eriasteinen huoli kohdatessaan samaa lasta / nuorta / perhettä. Huoli on aina subjektiivinen kokemus, joka liittyy ennakointiin omista toimintamahdollisuuksista kyseisessä tilanteessa. Huoli muuttuu, kasvaa tai häviää, kun omat toimintamahdollisuudet lisääntyvät tai heikkenevät. Ottaessaan huolen puheeksi työntekijä pyytää apua ja yhteistyötä huolensa vähentämiseksi.

I Ei huolta vyöhyke

Työntekijä kokee, että asiakkaan asiat ovat hyvin. Työntekijä kokee asioiden ja oman toiminnan sujuvan niin kuin pitääkin ja tuottavan toivottuja tuloksia.

II Pienen huolen vyöhyke

Työntekijällä käy pieni huoli tai ihmettely mielessä, jopa toistuvasti. Hänellä on kuitenkin vahva luottamus omiin auttamismahdollisuuksiinsa. Näissä tilanteissa huolen puheeksi ottaminen koetaan suhteellisen hel-

poksi, koska työntekijä pystyy tarjoamaan tukeaan. Useimmiten tuki tuottaa toivottua myönteistä kehitystä. Pienen huolen vyöhykkeellä on hyvät mahdollisuudet varhaiseen puuttumiseen.

III Tuntuva huolen vyöhyke (Harmaa vyöhyke)

Työntekijän huoli on tuntuva ja kasvaa edelleen. Omat auttamiskeinot on käytetty tai ne ovat vähissä. Usko omiin auttamismahdollisuuksiin on ehtymässä. Usein tällä alueella esiintyvää huolta on ilmennyt jo pitkään. Tilanteet ja asiakkuudet ovat kuormittavia, tilanteeseen liittyvien tahojen työnjako on usein epäselvää tai muiden tahojen mukanaolosta ei ole tietoa.

Työntekijä kokee kasvavaa huolta, kaipaa lisävoimavaroja ja kontrollia, mutta on samanaikaisesti epävarma "riittävästä näytöstä" ja voi pelätä liioittelevansa. Työntekijä joutuu pohtimaan myös velvollisuuksiaan. Siitooko häntä vaitiolovelvollisuus vai lastensuojelulain 25 § ilmoitusvelvollisuus, joka antaa mahdollisuuden hakea tukea ja asiantuntija-apua.

IV Suuren huolen vyöhyke

Työntekijä arvioi asiakkaan olevan vaarassa. Huoli on tuntuva ja omat keinot ovat lopussa. Vyöhykkeelle sijoittuvat huolet eivät anna työntekijöille enää mahdollisuutta empimiseen. Työntekijä ennakoi, että asiakkaalle käy huonosti, ellei tilanteeseen saada muutosta heti.